

Fattigdom i Danmark

Antallet af langvarigt fattige er steget med 80 procent i Danmark

Målt med OECD's fattigdomsgrænse, hvor familier med en indkomst på under 50 procent af medianindkomsten er fattige, har antallet af fattige i Danmark været stigende gennem en år-række. Samlet er der næsten en kvart million fattige i Danmark. Ser man på langvarigt fattige, er gruppen oppe på 105.000 personer. Fraregnes studerende fra gruppen, der har været fattige i minimum 3 år, så er der 62.000 langvarigt fattige. Gruppen af langvarigt fattige ekskl. studerende er steget med over 27.000 personer siden 2002, svarende til en vækst på næsten 80 pct.

af chefanalytiker **Jonas Schytz Juul**
og stud.polit **Helene Regitze Lund Wandsøe**

13. september 2012

Analysens hovedkonklusioner

- Antallet af fattige er nu oppe på 242.000 personer, når man bruger OECD's definition af fattigdom og fraregner studerende.
- Samtidig er der 67.000 børn, som lever i fattige familier. I 2002 lå antallet af fattige børn på 42.000. Dermed har der været en vækst i antallet af fattige børn på knap 60 pct.
- Ser man udelukkende på de langvarigt fattige, dvs. personer som har været fattige i mindst 3 år i træk, så er denne gruppe nu på 62.000 personer. Den relative vækst i gruppen af langvarigt fattige har været endnu større end den generelle vækst i fattigdommen. Således er gruppen af langvarigt fattige ekskl. studerende steget med over 27.000 personer siden 2002, svarende til en vækst på næsten 80 pct.
- Blandt de 62.000 langvarigt fattige er de 16.000 børn. I 2002 var dette antal på under 9.000 børn, og antallet af langvarigt fattige børn er altså steget med over 7.000 børn svarende til en stigning på næsten 85 pct.

Kontakt

Chefanalytiker
Jonas Schytz Juul
Tlf. 33 55 77 22
Mobil 30 29 11 07
jsj@ae.dk

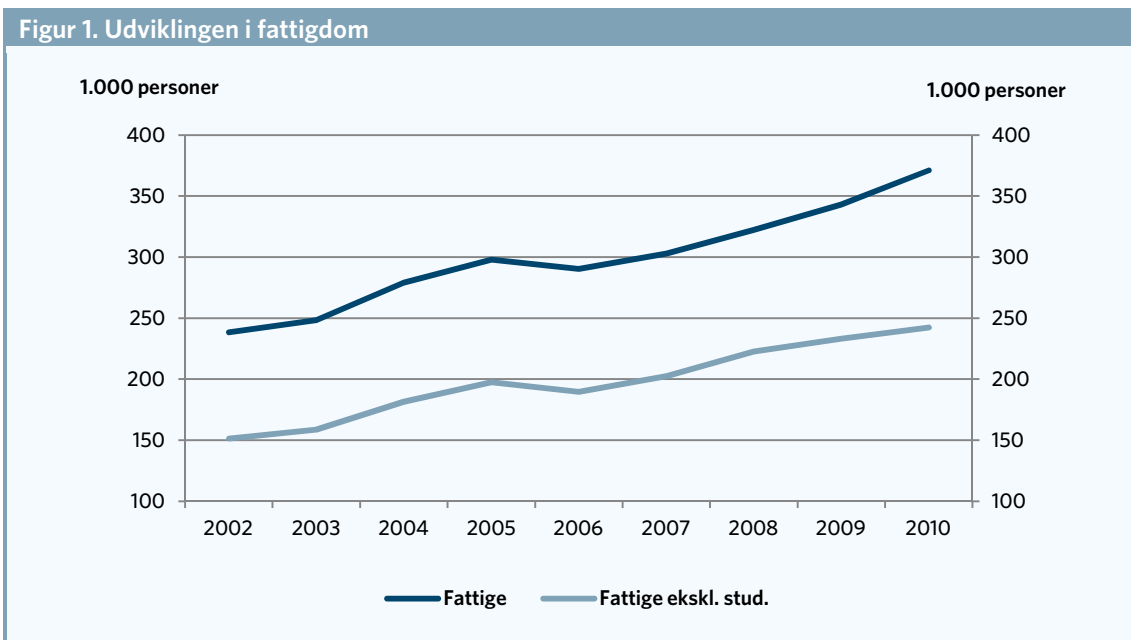
Kommunikationschef
Mikkel Harboe
Tlf. 33 55 77 28
Mobil 28 36 87 50
mh@ae.dk

Næsten en kvart million fattige i Danmark

Målt med OECD's fattigdomsdefinition, hvor familier med en indkomst under 50 pct. af medianindkomsten er fattige, har antallet af fattige i Danmark været stigende gennem en årrække. Med de seneste tal er antallet af personer med en indkomst på under 50 pct. af medianindkomsten steget til 371.000 personer.

Når man opgør fattigdom, kan det diskuteres, om studerende skal medregnes i gruppen eller ej. Studerende har ofte en indkomst under fattigdomsgrænsen, mens de studerer, men har omvendt en høj indkomst i deres arbejdsliv. Den lave indkomst under uddannelse kan altså ses som en investering, der oftest giver sig udslag i en væsentlig højere indkomst, når studiet er afsluttet.

Når man udelader familier, hvor mindst én af forsørgerne er studerende, er der 242.000 fattige personer i Danmark. Også uden de studerende tages med, har der været en stigning i gruppen af fattige. I løbet af perioden 2002-2010 er gruppen af fattige eksklusiv studerende steget med over 90.000 personer, eller hvad der svarer til 60 pct. Udviklingen i antallet af fattige er vist i figur 1.

Anm: Fattige er defineret ud fra medianindkomsten målt ved husstandsækvivaleret disponibel indkomst. Dette er forklaret nærmere i boks 1.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Opgørelse af fattigdom og fattigdomsgrænse

I analysen er gruppen af fattige afgrænset ved OECD's fattigdomsgrænse, hvor personer med en indkomst under 50 pct. af medianindkomsten betegnes som fattige. For en familie bestående af en enlig person er fattigdomsgrænsen på 105.423 kr. efter skat om året, eller 8.800 kr. om måneden. Det er opgjørt efter skat og skal dække alle udgifter til fx bolig, mad, forsikringer, tøj, medicin, transport, reparationer, fritid osv.

Indkomsten er opgjørt husstandsækvivaleret, således at der tages højde for stordriftsfordele i familien. Med denne definition er fattigdomsgrænsen for en enlig mor med to børn på 203.860 kr. for hele familien, svarende til 67.953 kr. pr. person i familien. Omregnet til månedsbasis er grænsen for denne fami-

lie altså på 5.663 kr. pr. person pr. måned til alle udgifter. I tabel 2 er fattigdomsgrænsen for forskellige familier vist.

Tabel 1. Fattigdomsgrænsen, 2012-priser

Antal personer i familien	Grænse pr. familie pr. år	Grænse pr. person pr. år	Grænse pr. person pr. måned
1 person	105.453	105.453	8.788
2 personer	159.837	79.918	6.660
3 personer	203.860	67.953	5.663
4 personer	242.267	60.567	5.047
5 personer	276.975	55.395	4.616
6 personer	308.994	51.499	4.292

Anm: Fattige er defineret ud fra medianindkomsten målt ved husstandsækvivaleret disponibel indkomst. Dette er forklaret nærmere i boks 1.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Boks 1. Sådan opgøres fattigdom i analysen

Fattige er i analysen afgrænset efter OECD's definition som personer, der har en indkomst, som er mindre end halvdelen af medianindkomsten. Medianindkomsten er den midterste indkomst i indkomstfordelingen. Det vil sige, at der er nøjagtig 50 procent, der har en indkomst, der er højere end medianindkomsten, og nøjagtig 50 procent, der har en indkomst, der er lavere end medianindkomsten. Der benyttes den husstandsækvivalerede disponible indkomst, det vil sige indkomsten efter skat korrigeret for stordriftsfordele i familier med flere familiemedlemmer. Dette er det samme indkomstbegreb, som Finansministeriet benytter i forbindelse med indkomstanalyser. I 2012-priser er fattigdomsgrænsen på 105.453 kr. for en familie bestående af én person. For en familie bestående af to personer er fattigdomsgrænsen på 79.918 kr. pr. person, svarende til 159.837 kr. for hele familien.

Beregninger er foretaget på detaljerede registre fra Danmarks Statistik, og opgørelsen af den disponible indkomst svarer til Danmarks Statistiks definition. Til husstandsækvivalering af indkomster er der benyttet samme metode, som Finansministeriet bruger.

Til tidligere analyser af fattigdom har AE benyttet lovmodellens datagrundlag til opgørelse af fattigdom. Ved at skifte til Danmarks Statistiks officielle datagrundlag er der dog mulighed for at få data for 2010, hvorfor AE har valgt at skifte datagrundlag. Der er givet en mere detaljeret teknisk forklaring af datagrundlaget i papiret "Teknisk baggrundspapir om indkomstdefinitioner og datagrundlag", som kan findes på AE's hjemmeside.

Det kan diskuteres præcis hvilken afgrænsning, der skal benyttes, når man ser på antallet af fattige. OECD's grænse på 50 pct. af medianindkomsten er da heller ikke et perfekt mål for fattigdom. Med en så "firkantet" grænse vil man fx kunne finde familier, som ifølge definitionen er fattige, men som ikke ville blive opfattet som fattige, da de af selvvalgte årsager har en lav indkomst. Omvendt vil man kunne finde familier, som ligger (lidt) over fattigdomsgrænsen og dermed ikke er fattige ifølge definitionen, men alligevel ville blive opfattet som fattige, da de lider åbenlyse afsavn. Når AE alligevel gennem en årrække har brugt OECD's definition af fattigdom (dog hvor studerende fraregnes fra opgørelsen) har det flere årsager:

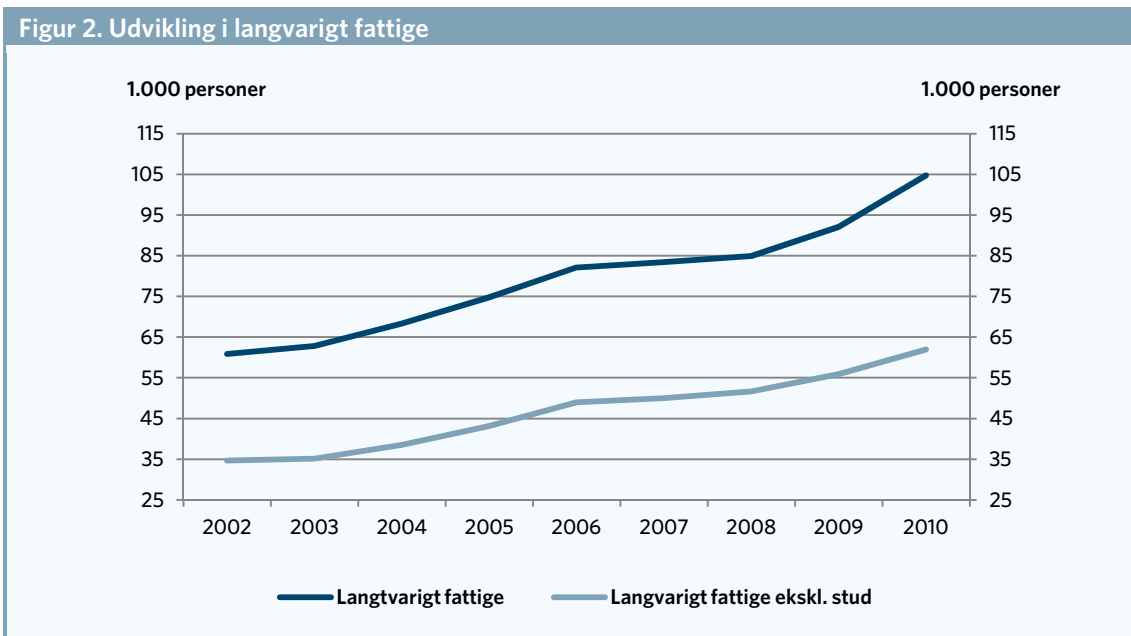
- For det første er det en anerkendt international definition af fattigdom, som både OECD og EU benytter til at opgøre antallet af fattige. EU bruger dog ofte 60 pct. af medianen som grænse, for at opgøre personer i "risiko for fattigdom". Derudover har Vismændene tidligere benyttet denne definition af fattigdom.

- For det andet findes der ikke en officiel fattigdomsgrænse i Danmark, som man alternativt kan tage udgangspunkt i. En officiel grænse er blevet efterlyst gennem en årrække, og der er nu endelig nedsat et ekspertudvalg, der skal se på dette.
- For det tredje; selvom OECD's grænse ikke er perfekt, så indikerer en stigning i gruppen af fattige med denne definition under alle omstændigheder, at der er en stigende gruppe af mennesker, som sakker bagud indkomstmæssigt i forhold til resten af befolkningen. Om man benævner denne gruppe "personer med relativ lav indkomst", som Finansministeriet gør, eller som fattige rokker ikke ved, at det er en gruppe af mennesker, som ligger langt under det almindelige gældende indkomstniveau.

Stigning i gruppen af langvarigt fattige

En måde at afgrænse gruppen af fattige yderligere er ved kun at se på personer, som har været fattige i minimum 3 år i træk. Det er en relativ hård begrænsning, da familien i bare et ud af de seneste tre år skal have haft en indkomst (lidt) over fattigdomsgrænsen for helt at ryge ud af gruppen af langvarigt fattige. Omvendt så er det blandt gruppen af langvarigt fattige, at man særligt bør rette sin opmærksomhed, da det bliver sværere at komme ud af fattigdom, jo længere tid man har været fattig. Gruppen af langvarigt fattige er således en endnu mere marginaliseret gruppe.

I figur 2 er antallet af langvarigt fattige vist. Medregnes studerende ses det, at gruppen er oppe på 105.000 personer. Fraregnes studerende fra gruppen, så er der 62.000 langvarigt fattige. Den relative vækst i gruppen af langvarigt fattige har været endnu større end den generelle vækst i fattigdommen. Således er gruppen af langvarigt fattige ekskl. studerende steget med over 27.000 personer siden 2002, svarende til en vækst på næsten 80 pct.

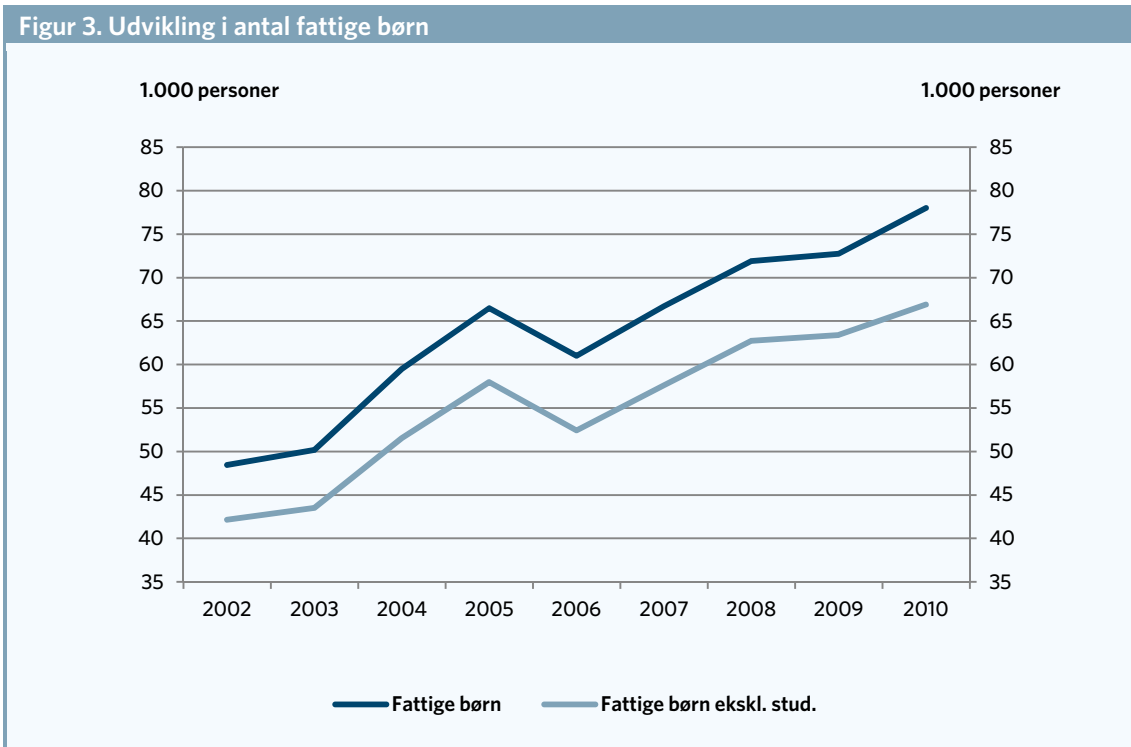

Anm: Fattige er defineret ud fra medianindkomsten målt ved husstandsækvivaleret disponibel indkomst. Dette er forklaret nærmere i boks 1.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Af andre måder at afgrænse gruppen af fattige på kunne man forestille sig at inddrage formuen i opgørelsen af fattigdom, nuancere periode-betragtningen til fx fattige i to ud af de seneste tre år eller andet. Det er dog afgørende, at familiens økonomiske situation er udslagsgivende for, om de er fattige.

Over 65.000 fattige børn

En del af de fattige fra figur 1 er børn. Ud af de 371.000 fattige er de 78.000 børn. Fraregner man familier, hvor mindst en af forsørgerne er studerende, så er der nu 67.000 børn, som lever i familier, der har en indkomst på under halvdelen af medianindkomsten. I 2002 lå antallet på 42.000 børn, og stigningen på 25.000 børn svarer til en fremgang i antallet af fattige børn på knap 60 pct. I figur 3 er udviklingen i antallet af fattige børn vist.

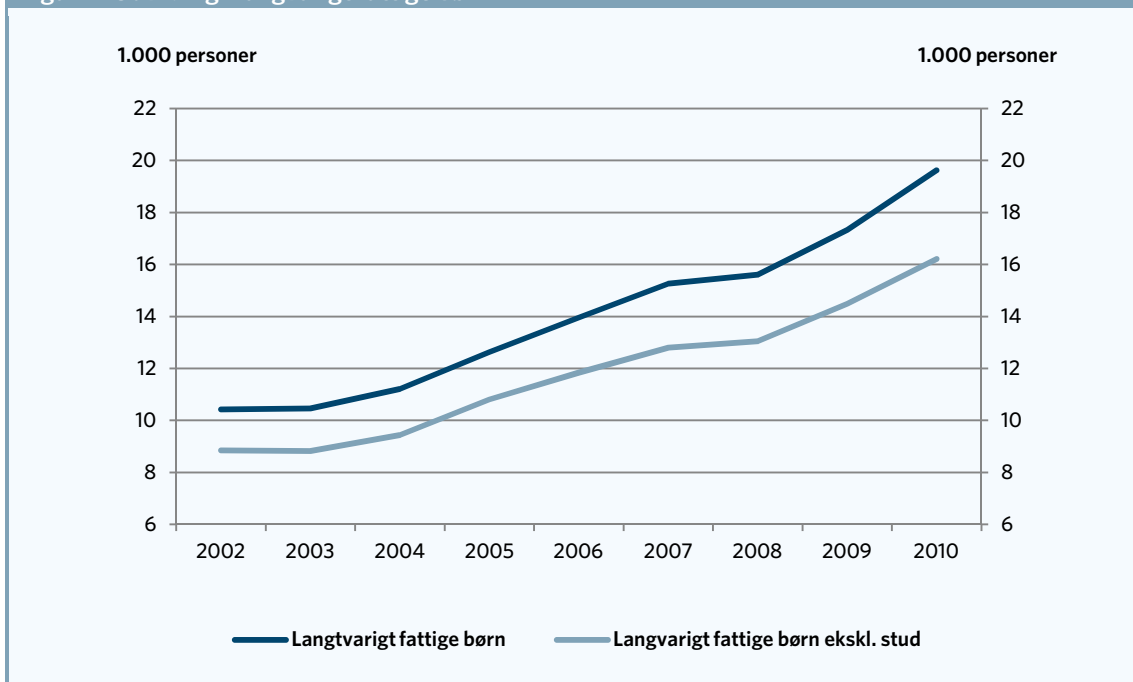

Anm: Fattige er defineret ud fra medianindkomsten målt ved husstandsækvivaleret disponibel indkomst. Dette er forklaret nærmere i boks 1.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Ligesom den samlede gruppe af fattige ovenfor blev afgrænset yderligere ved at se på antallet af langvarigt fattige, kan gruppen af fattige børn begrænses ved kun at se på de børn, som har levet i familier, som har været fattige i mindst tre år i træk.

Med denne begrænsning er der nu knap 20.000 børn, som har levet i fattige familier i mindst tre år i træk. Fraregner man familier, hvor mindst en af forsørgerne er studerende, så er der 16.000 børn, der lever i familier, der har været fattige i mindst tre år i træk. I 2002 var dette antal på under 9.000 børn, og antallet af langvarigt fattige børn er altså steget med over 7.000 børn svarende til en stigning på næsten 85 pct. I figur 4 er udviklingen i antallet af langvarigt fattige børn vist.

Figur 4. Udvikling i langvarigt fattige børn

Anm: Fattige er defineret ud fra medianindkomsten målt ved husstandsækvivaleret disponibel indkomst. Dette er forklaret nærmere i boks 1.
 Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre